

ISSN 2616-9320

CENTRAL ASIAN JOURNAL OF TRANSLATION STUDIES

№ 3(1) 2018

#3

KAZAKH ABLAIKHAN UNIVERSITY OF
INTERNATIONAL RELATIONS AND WORLD
LANGUAGES

PUBLIC FUND
"TRANSLATORS OF KAZAKHSTAN"

THE JOURNAL IS REGISTERED WITH THE MINISTRY OF INFORMATION AND COMMUNICATION OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

CERTIFICATE № 16822-Ж ASTANA, 2017

EDITORIAL TEAM

Chief Editor:

S. S. Kunanbayeva - Professor, Academician of the Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan
Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Responsible editors:

A.T. Chaklikova, Professor, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
B. Mizamkhan, Ass. Prof., Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
N.A. Aubakir, MA, PhD candidate in Translation studies, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Editor's assistants:

G.S. Assanova PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
K.M. Zhampeyis C.Phil.Sc., Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
A.B. Baidullayeva PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
Sh. O. Saimkulova MA, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Technical editor and design:

R.A. Musataev MA, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
N.A. Aubakir MA, PhD candidate in Translation studies, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages

Consultants:

Anna Oldfield, University of South Carolina, USA
Christopher Baker, American University of Central Asia, Kyrgyzstan
Uldanay Bakhtikereeva, PhD, prof., PFUR, Russia
Kim Chang Ho - PhD, professor, Pusan University of Foreign Languages, South Korea
Shabdiz Orang - PhD, Kazakh Ablai Khan University of International Relations and World Languages
V.I. Karasik, D.Ph.S., Professor, Volgograd Technical University, Russia

МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАТЫСЫМ ЖАҒДАЙЫНДА АЙТЫЛЫМ ДАҒДЫСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА АҚПАРАТТЫҚ- ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ЗАМАНАУИ ОҚЫТУ ӘДІСІ-ТӘСІЛІ РЕТІНДЕ ҚОЛДАНЫЛУЫ

Алиева Б.А.,

Білім беру магистрлері

Абылай хан атындағы Қазақ Халықаралық Қатынастар және Әлем Тілдері Университеті,
E-mail: baglan-20@mail.ru

Адилжанова У.Р.,

Білім беру магистрлері

Абылай хан атындағы Қазақ Халықаралық Қатынастар және Әлем Тілдері Университеті,
E-mail: umit04@mail.ru

Андатпа. Берілген мақалада мәдениетаралық қатынас жағдайында ақпараттық-қатынастық технологияларды ағылшын тілі сабағында қолдану. Егер тілдік жоғары оқу орындарында төменгі курс студенттері мәдениетаралық қатысымның ауызша формасы, монологтық сөзді үйретуде тапсырмалар мен жаттығулар интернет ресурстары арқылы тиімді пайдаланатын болса, онда мәдениетаралық қатысымның біліктілігіне қойылатын талаптар нәтижелі орындалып, қойылған мақсатына жетеді. Себебі, осындай әдістемелік жұмыстар шетел тілін оқытуда студенттердің мәдениетаралық қатысымдық біліктілігін қалыптастыруда және монологтық сөзді үйретуде интернет ресурстарын пайдаланудың тиімділігі мен құндылығын арттыра түсіреді. Жаңа технологиялық әдіс-тәсілдердің пайда болуы ақпараттардың мазмұнын, адамның түрлі сезім мүшелері арқылы қабылдап, аудиториямен интерактивті әрекетке түсуі арқылы қабылдауды, түрлі техникалық құралдардың көмегімен іске асыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Тірек сөздер: ақпараттық-технологиялар, когнитивті үрдіс, оңтайландыру, компьютерлік техникалар, мәдениетаралық қатынас, интерактивтілік ұстанымы, коммуникациялық дағды.

Адамзат ХХІ-ғасыр есігін — әлемдік жаһандану дәуірінде, ақпараттық — коммуникативтік технологиялардың өте жоғарғы деңгейде қарқын алып дамудың жағдайында ашты.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың өткен жылғы – «Әлемдік бәсекеге барынша қабілетті 50 елдің қатарына кіру»- стратегиясының маңызы ерекше болса, биылғы- «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты халыққа жолдаған жолдауында оқыту

үрдісінде ақпараттық — коммуникативтік технологияларды — білім беру сапасын жақсартуда қолданыс аясын кеңейтуге баса назар аударды. Бұл білім саласына көптеген жаңалықтар тасқынын әкелуде. Сонымен қатар әлемдік ақпараттық даму жүйесіне еркін енуге жол ашуда. Қазіргі кезеңде ақпараттық-технологияны қолдану өте өзекті мәселе, бұл студенттердің дүниетануын арттыруға мүмкіндік жасайды, когнитивті үрдісі: ойлау қабілетін, қабылдау және есте

сақтауын нығайтады. Ақпаратты-технологияны ағылшын тілі сабақтарында пайдалану, сөйлесу тәсілін қызықты түрін меңгеріп алуға: сөйлеуге, оқуға, тыңдап-түсіну, жазу, материалды қызықты түрде диск, слайд, видеороликтер қолдану, сол алған материалды нақты түрде қабылдауға мүмкіншілік береді [1]. Ақпараттық – коммуникациялық технологияның келешек ұрпақтың жан – жақты білім алуына, іскер әрі талантты, шығармашылығы мол, еркін дамуына жол ашатын педагогикалық, психологиялық жағдай жасау үшін де тигізер пайдасы аса мол.

Қазіргі кездегі шапшаң жүріп жатқан жаһандану үрдісі әлемдік бәсекелестікті күшейте түсуде. Елбасы Н. Ә. Назарбаев Қазақстанның әлемдегі бәсекеге қабілетті 50 елдің қатарына кіру стратегиясы атты жолдауында « Білім беру реформасы – Қазақстанның бәсекеге нақтылы қабілеттілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін аса маңызды құралдарының бірі » деп атап көрсетті.

XXI ғасыр – бұл ақпараттық қоғам дәуірі, технологиялық мәдениет дәуірі, айналадағы дүниеге, адамның денсаулығына, кәсіби мәдениеттілігіне мұқият қарайтын дәуір.

Білім беру үрдісін ақпараттандыру – жаңа ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, дара тұлғаны бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асыра отырып, оқу – тәрбие үрдісінің барлық деңгейлерінің тиімділігі мен сапасын жоғарлатуды көздейді.

Біріккен ұлттар ұйымының шешімімен «XXI ғасыр – ақпараттандыру ғасыры» деп аталады. Қазақстан Республикасы да ғылыми –

техникалық прогрестің негізгі белгісі – қоғамды ақпараттандыру болатын жаңа кезеңіне енді.

Заманымызға сай қазіргі қоғамды ақпараттандыруда педагогтардың біліктілігін ақпараттық – коммуникациялық технологияны қолдану саласы бойынша көтеру негізгі міндеттерінің біріне айналды.

Қазақстан Республикасының Білім туралы заңында : «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі — білім беру бағдарламаларын меңгеру үшін жағдайлар жасау керек» — деп көрсетілген. Солардың бірі білім беруді ақпараттандыру барысында дидактикалық және оқыту құралы болып компьютер саналады. Сондықтан кез келген білім беру саласында мультимедиялық электрондық оқыту құралдарын барлық пәндерді оқытуға пайдаланады. Бұл бағытта ақпараттық технологияны оқыту үрдісіне екпінді түрде енгізу бағытында және қолданылатын жаңа құралдардың бірі — бағдарламалық – техникалық кешен болып саналатын «Активті экран» болып табылады.

Ақпараттық қоғамның негізгі талабы — оқушыларға ақпараттық білім негіздерін беру, логикалық — құрылымдық ойлау қабілеттерін дамыту, ақпараттық технологияны өзіндік даму мен оны іске асыру құралы ретінде пайдалану дағдыларын қалыптастырып, ақпараттық қоғамға бейімдеу.

Жаңа ақпараттық-технологиялар бойынша жүргізілген зерттеулерге сүйенсек, мәдениетаралық қатынас жағдайында ақпараттық-қатынастық технологиялар оқу үрдісінің тиімділігі мен сапасын жоғарылатады деп

танылғанымен, оны жекелеген пәндерде пайдаланудың нақты әдістемелері, компьютердің студентке тигізетін психологиялық әсері туралы нақты теория әлі жоқ деуге болады. Ақпараттандыру жағдайында студенттер меңгеруге тиісті білім, іскерлік, дағдының көлемі күннен күнге артып, мазмұны өзгеріп отыр. Жоғарғы оқу орындарында білім беру саласында ақпараттық-қатынастық технологияны пайдалану арқылы білімнің сапасын арттыру, білім беру үрдісін жетілдірі мен жаңалаудың тиімді мәселелерін іздестіру жұмыстары жүргізіліп жатыр. Бұл жұмыстардың тиімділігі мен нәтижелігі бірнеше оқу-әдістемелік, психологиялық-педагогикалық мәселелердің шешімін ғылыми түрде негіздеуді талап етеді. Оларды бірнеше бағыттарға бөлуге болады:

оқу үрдісінде ақпараттық-қатынастық технологияны іске асырудың жүйелі ғылыми-әдістемелік жасау;

мәдениетаралық қатысым жағдайында студенттердің тәжірибелік іс-әрекетінде ақпараттық-қатынастық технологияны пайдаланудың әдістемесін жасау;

студенттердің ақпараттық-қатынастық технологияларды меңгеру және оқу үрдісінде пайдалану бойынша кәсіби іскерліктерін жетілдіру;

студенттердің білім, іскерлік, дағдыны меңгеру үшін ақпараттық-қатынастық технологияны пайдалануға үйрету;

арнайы ақпараттық технология ғасыры өзінің маңыздылығы жөнінде өте әділ, шыныдыққа негізделген үрдіс [2].

Әдіскер ғалым Е.И.Дмитриеваның пайымдауынша: «Қазіргі заманғы компьютерлік техникалар мен ақпаратты беру құралдарын адамның қызметінің әртүрлі салаларына оның тиімділігін арттыру мақсатымен енгізу осы қызметті жүзеге асырудың мүлде жаңа тәсілдерін тудырады», -деп атап көрсетеді [3,-11 б.].

Әдіскер М.Ю.Бухаркина, өз кезегінде, оқыту үрдісіндегі компьютерлендірудің қандай да бір пәнді оқытуды ұйымдастырудың негізгі көкейкесті факторларының бірі ретінде қарастырылатынын атап көрсетеді. Қашықтықтан оқытудың түрлерінің пайда болуы мен таралуы ақпараттық технологияның дамуы мен көптеген елдердің әлемдегі болып жатқан білім беру саласының өзара кірігу үрдістеріне деген қатынастары, ақпараттық қоғамға қарай қозғалысының нәтижелері болып табылады дейді ол [4,29-б.].

Сондай-ақ Қазақстанда да бұл үрдістерден тыс қала алмайды. Осы орайда профессорлар С.С.Құнанбаева және Г.Қ.Нургалиева өз еңбектерінде: Қазақстанның білім беру жүйесін ғайта құрудың барлық негізгі бағыттарын қамтитын ең негізгі механизмдердің бірі ақпараттандыру болып табылады, ол Қазақстанды жалпы алғандағы ақпараттандырудың қажетті шарттары мен маңызды сатылары ретінде қарастырылады [5,8-б.].

Авторлар Г.А.Полилова және В.В.Понамерева компьютерлік технологияларды қолдану дамып келе жатқан оқыту қағидаларына жауап бере алатынын және келесі міндеттерді шешуге көмектесетінін атап көрсетеді.

тілдік қатынастарды сезіну;

лингвистикалық мүмкіндітерді қалыптастыру;

тілдік және сөйлеу қызметтерін автоматтандыру;

сөйлесудің ең қарапайым жағдайларын жасау.

Жоғарыда айтылған компьютерлік технологияларды пайдаланудың дидактикалық ерекшеліктерін ескере отырып, шетел тілін мәдениетаралық қатынас құралы ретінде игеруде және сөз әрекетінің түрлерін бір бірімен байланыстыра отырып меңгеруде компьютерлік технологиялардың ұсынар мүмкіндіктері зор екендігіне қол жеткізуге болады.

Оқытудағы ақпараттық-қатынастық технология-осы заманғы компьютерлік-техникалық, телекоммуникациялық байланыс құралымын бүгінгі таңдағы оқыту технологиясын интерактивтік, бағдарламалық-әдістемелік қамтамасыздандырудың жиынтығы. Видеокомпьютерлік жүйе мен мультимедиа жүйесін құру кезінде ақпаратты тасымалдаудың түрлі құралдары мен компьютер мүмкіндіктерін біріктіру. Бұл жүйеле ақпараттық бағдарлама құралдар кешенін құрайды, яғни әр түрлі ақпараттарды (мәтін, графика, слайдтар, әуен, қозғалатын бейне, шынайы бейне, дыбыс) біріктіруге мүмкіндіктер береді және компьютерді қолданушы мен жүйелік арасында интерактивті сұхбатты жүзеге асырады. Видеокомпьютерлік жүйе мен мультимедиа жүйесін пайдалану оқытудың интенсивті түрі мен әдісін іске асырады, оқудың өз бетінше ұйымдастыруды, оқыту кезінде

ақпаратты қабылдау деңгейін көтеруді қамтамасыз етеді.

Мәдениетаралық қатысым жағдайында айтылым дағдысын қалыптастыруда ақпараттық-қатынастық технология оқытуда тиімді ұйымдастыруға ықпал етеді, өйткені, сезімдік қабылдаудың барлық түрлерін іске қосуға мультимедиа функциясы толық жағдай жасап отыр. Әдіскер Бекболғанов А.К. ақпараттық-қатынастық технологияны пайдаланудың дидактикалық қызметін келесідей көрсетеді, олар:

білім алушылардың бірлесе жүргізген зерттеу жұмыстары, жобалар әдісі, топтармен жұмыс жасау, ұйымдастыру;

білім алушыға компьютерлік оқыту орталығы арқылы жедел кеңес беруді ұйымдастыру;

білім алушыда коммуникациялық дағды мен қарым-қатынас мәдениетін (өз ойын қысқа түрде жеткізе алу, көзқарасын дұрыс дәлелдей білу) қалыптастыру;

ақпаратты таба білу және оны компьютердің көмегімен өңдей алу іскерлігін қалыптастыру [6,40-б.].

Ақпаратты-технология құралдарын былайша жіктеуге болады:

Шешілетін педагогикалық мәселелерге қарай:

Базалық дайындықты қамтамасыз ету құралдары (электрондық оқулықтар, оқыту жүйелері, білімді тексеру жүйелері)

Практикалық дайындық құралдар (есептер жинағы, практикумдар, виртуальды конструкторлар, имитациялық модельдеу бағдарламала, жаттықтырушылар);

Көмекші құралдар (энциклопедиялар, хрестоматиялар, компьютерлік оқу сабақтары);

Кешендік құралдар (қашықтан оқыту курстары)

Білім беру үрдісін ұйымдастыру қызметтеріне қарай:

Ақпараттық оқытушы (электрондық кітапхана, электрондық кітаптар, электронды сөздіктер, анықтамалар, оқытушы компьютерлік бағдарламалар, ақпараттық жүйелер);

Интерактивті (электрондық пошта, электрондық форум, телекоммуникациялар);

Іздеу (каталогтар, іздеу жүйелері)

Ақпараттық түрлеріне қарай:

Мәтіндік ақпараттан тұратын электрондық және ақпараттық ресурстар (оқулықтар, оқу құралдары, есептер жинағы, тесттер, сөздіктер, анықтамалықтар, сандық мәліметтер, бағдарламалық және оқу-әдістемелік материалдар);

Визуалды ақпараттан тұратын электрондық және ақпараттық ресурстар (фотосуреттер, портреттер, иллюстрациялар, процесстер мен құбылыстардың бейнеүзінділері, тәжірибелерді көрсету, бейнесаяхаттар, схемалар, диаграммалар);

Аудиоақпараты бар электрондық және ақпараттық ресурстар (музыкалық шығармалар, тірі және өлі табиғат туралы дыбыс жазбалары, синхрондалған аудиообъектілер);

Аудио және бейне ақпараты бар электрондық және ақпараттық ресурстар (тірі және өлі табиғат жайлы аудио-бейнеобъектілері, пәндік саяхаттар);

Аралас ақпараты бар электрондық және ақпараттық ресурстар (оқулықтар, оқу құралдары, алғашқы мәліметтер көздері, хрестоматиялар, сөздіктер, энциклопедиялар).

Оқушымен өзара байланыс формасы бойынша:

“offline”-ассинхронды байланыс режимі технологиясы (жедел электрондық хат алмасу, телеконференция, ақпараттардырудың электрондық қорынан қажетті материалдарға тапсырыс беру және жөнелту);

“online”-синхронды байланыс режимі технологиясы (форум, чат, интернеттен ақпарат іздеу) [7,51-52б.].

Білім беруді ақпаратандыру саласындағы еңбектерге жасалған талдаулар (К.Г.Кречетников, И.В.Роберт, И.В.Софронова) ақпараттық-қатынастық технологиялар құралдарын қолданып оқытудағы негізгі мынадай дидактикалық ұстанымдарды анықтауға мүмкіндік береді: оқытудың адаптивтілік ұстанымы, түрлі деңгейлерде және әртүрлі көрнекі құралдармен, оқу материалының күрделілігі, көлемі және мазмұны бойынша деңгелеу арқылы жүзеге асады: оқытудың интерактивтілік ұстанымы, пайдаланушының компьютермен белсенді өзара әрекетінде педагогикалық бағытталған сұхбат түрінде көрінеді, компьютердің басқару әрекетіне бекітілген және әртүрлі деңгейлерде жүзеге асатын, студенттің саналы белсенділігіне негізделеді [8]. Мәдениетаралық қатысым жағдайында студенттердің айтылым дағдысын қалыптастыруда ақпараттық-қатынастық технологиялардың маңызы зор:

Компьютерлік байланыстың негізгі түрлері және олармен жұмыс істеумен танысу;

Электрондық байланысты қолдану;

Әлемдік ақпараттық қоғам туралы түсінік алу.

Жоғарыда айтылған теориялық материалдарды негізге ұстанып, зерртеу жұмысымыздың барысында ұсынған мәдениетаралық қатысымдағы жеке тұлғаны негізге ала отырып, айтылым дағдысын қалыптастыруға қажет білім түрлері мен тілдік қатынасқа қажет айтылым түрлерін құрылымдық функционалдық моделде ұсындық.

Мәдениетаралық қатысымның ауызша формасы монологқа тілдік ЖОО-ның 1 курс студенттерін үйретуде интернет ресурстарын пайдаланудың мәні мен мазмұны

Интернет сөзі тікелей мағынасында “халықаралық желі” (international network) дегенді білдіреді. Интернет желісінің заманға сәйкес дамуы адамдар арасындағы қатынасқа бағытталған әлеуметтік сервистер мен қызметтердің (Веб 2.0) пайда болуы мен кең таралуымен сипатталады. Веб 2.0 – Интернет желісінің қолданушыларына тек қана ақпарат алуға ғана емес, соынмен бірге құрушылар мен соавторлар болуға мүмкіндік беретін әлеуметтік сервистер мен қызметтер платформасы. Компьютерлік ортада кең қолданысқа түсіп жүрген бұл терминді американдық зерттеуше Тим О’Рейли ұсынған. Мұндай әлеуметтік сервистер түріне мыналар жатады: Блог (Blog), Вики (Wiki), Подкаст (Podcast), Твиттер (Twitter), Фликр

(Flickr), ЮТьюб (YouTube), Белгілер (Bookmarks).

Қазіргі кезде жаңа білім беру жүйесінің заманауи технологиялар мен интернеттің пайда болуының арқасында дамығанын барлығы мойындайды. Көптеген әдіскерлер мультимедиялық презентация, видеофильм, электрондық пошта, анимациялық суреттер және т.б. көмегімен шетел тілінде монолог түрінде сөйлеу қабілетін қалыптастыратын жаттығуларды құрастырумен айналысып жатыр.

Қазіргі кезде қазақстандық білім беруде ақпараттың жылдам даму қарқыны арасында қарамақайшылықтың жайылуы, ақпараттық орта мен динамика мазмұнында белгілі консерватизм арасында сипаттың күрделенуі, оқытуды ұйымдастырудың формалары мен әдістері болып табылады. Мұның салдарлары жоғары оқу орындарының түлектерінің кәсіби іс-әрекеті сипатталатын әлеуметтік ситуацияда білім беру мәселелері болып табылады. Олардың шешімін табудың бірден бір жолы жоғары білім беру жүйесін студенттердің ақпараттық мәдениетін қалыптасу деңгейінде қамтамасыз етілетін пәндер арқылы, студенттердің қазіргі ақпараттық ортада дұрыс бағдар ұстануды қамтамасыз ететін белгілі бір білім мен біліктерді меңгеруі негізінде жүзеге асыру болып табылады.

«2015 жылға дейін Қазақстан Республикасында білім беру жүйесінің тұжырымдамасында» жоғары білім берудің негізгі тенденциясының дамуы мамандарды даярлау сапасын арттыруға, инновациялық білім берудің дамуына, білім беру және инновациялық технологиялардың

жетілуіне алып келеді [1, с. 9]. Осы мәселені шешу үшін тұжырымдамалық және нормативтік құжаттар жасалды: Қазақстан Республикасының орта білім беру жүйесін ақпараттандырудың Мемлекеттік бағдарламасы, бастауыш және орта кәсіби білім беру оқу мекемелерінің ақпараттандыру бағдарламасы, Қазақстан Республикасының 2002-2004 жылдарға арналған білім беру жүйесін ақпараттандыру тұжырымдамасы, 2005-2010 жылдарға арналған білім беру жүйесін дамытудың Мемлекеттік бағдарламасы және т.б.

Ақпараттық – коммуникативті технологияларды білім беру саласында үйлесімді пайдалану оқушылардың шығармашылықпен жұмыс істеуіне негізделініп, өзіне қажетті мазмұн мен мәліметті ақпарат көзінен таңдап, талғап білуіне үйретеді.

Ақпараттық – коммуникациялық технология электрондық есептеуіш техникасымен жұмыс істеуге, оқу барысында компьютерді пайдалануға, модельдеуге, электрондық оқулықтарды, интерактивті құралдарды қолдануға, интернетте жұмыс істеуге, компьютерлік оқыту бағдарламаларына негізделеді. Ақпараттық әдістемелік материалдар коммуникациялық байланыс құралдарын пайдалану арқылы білім беруді жетілдіруді көздейді.

Интерактивті құралдарды пайдаланатын оқыту әдістемесі дәстүрлі оқыту әдістемесінен ерекшеленеді. Алайда, кез келген жағдайда, соның ішінде интерактивті құралдарды пайдалану арқылы сапалы білім беруді ұйымдастыру үшін

сабақтың жоспарын, құрылымын, оқытудың мақсаты мен нәтижесін анықтау қажет.

Интерактивті құралдарды қолданумен бірге сабақ құрылымы да өзгереді. Дербес жағдайларда, интерактивті құралдар (интерактивті тақта, панель) индуктивті оқыту әдісінде қолданылуы мүмкін. Интерактивті құралдарды қолданатын сабақ сапасы, бірінші кезекте мұғалімнің өзіне, яғни интерактивті құралдардың мүмкіндіктерін қалай қолданатынына тәуелді екенін ескертіп кеткен жөн. Интерактивті құралдарды пайдалану, кез келген сабақты серпімді етеді, ал бұл сабақтың бірінші минутынан оқушылардың танымдық іс-әрекетінің артуына ықпал етеді. Интерактивті тақтамен жаттығулар орындау барысында оқушының білім меңгеруі барысында маңызды орын алады, өйткені жаттығулар қандай да бір қызметтің, іс-әрекеттің негізін қалайды. Осындай маңызды қызметі бар жаттығу оқушының теориялық білім алуында тиімді нәтижелерге қол жеткізу үшін, оларды тиімділікпен жасау, нәтижелі орындау шарттарын ғылыми негізде анықтау қажет. Оқушылардың тілі дамыған сайын мұғалімнің жетекшілігі азайып, жаттығуларды балалар өз бетімен орындайды. Алғашында мұғалім балаларға бақылау үлгісін көрсетіп, ойын жетектеп тиісті сөздерді ауыздарына салып, басшылық етеді. Жаттығу балалардың ойын дамытатындай болуы тиіс.

Оқушылардың білімі мен дағдыларын бақылау үшін интерактивті тақтаны пайдалану бақылаудың дәстүрлі әдістері мен құралдарында табылатын көптеген

кемшіліктерді жояды. Бұл компьютердің бақылаулық дәстүрлі құралдарының алдында келесі артықшылықтары негізінде мүмкін болып табылады.

Ол оқу ақпаратының ұсыну мүмкіндігін елеулі түрде кеңейтеді. Түстерді, графикаларды, мультипликацияларды, дыбысты, бейнетехниканың барлық заманауи құралдарын қолдану қызметінің іс жүзіндегі жағдаятын жасауға мүмкіндік береді.

Компьютер оқу мотивациясын күшейтуге мүмкіндік береді. Дұрыс шешімдерін кеңейтіп, сонымен қатар педагогтардың оқушыға жиі қолданатын насихаты мен сөгіс жариялауын қолданбай отырып, оқу есептерінің ұсыныстарын реттеуге мүмкіндік береді.

Оқу материалдарын ұсынумен бірге жауаптарды тіркеп қана қоймай, оқушылардың жауаптары мен сұраныстарын талдау мүмкіндігі [9].

Жұмыс барысында оқушылар тарапынан жасалатын қателерге диагностика жүргізу мүмкіндігімен кері байланыстың болуы- оқytудың дәстүрлі түрлерінің негізгі кемшіліктерінің бірі мұғалімнің оқу қызметінің аса маңызды сәттерін бақылауға алуына мүмкіндіктерінің жоқтығынан болады.

Сабақ барысында компьютерді қолданудың жақсы жақтары:

1. Түрлі – түсті иллюстрациялар, ұлттық музыка, анимациялар есте сақтау процесі үшін тиімді.

2. Әр сабақта сөйлеу әрекетінің төрт түрі де қолданылады: тыңдалым, сөйлесім, оқылым, жазылым.

3. Әр сабақ төмендегілерді қамтиды:

а) компьютермен үзіліссіз тілдік қарым – қатынас;

ә) бірнеше рет тыңдау мен оқып – білген материалды қайталаудың арқасында дағдыларды машықтандырғанға дейін меңгертіледі.

4. Компьютер оқушының өзіндік жұмысын ұйымдастырады.

5. Оқушымен жекелей жұмысты іске асырады.

6. Компьютер оқытудың аудио және бейне құралдардың мүмкіндіктерін табысты байланыстырады.

Сонымен, интерактивті тақтаны пайдалану сабақтың негізгі тапсырмаларын білуді жеңілдетеді, заттар жөніндегі мәліметтерді, деректерді есте берік сақтауға ықпал жасайды. Оқушылар өтетін тақырыппен жұмыс жасауға әуес, ынталы келеді. Сондықтан да, интерактивті тақтамен жұмыс жасау оқушылардың белсенділігін дамытуға әсер етеді, олардың назарын белгілі бір бағытқа жұмылдырады. Білімді игеру үстінде оқушының ақыл-ойын дамытуға, ғылыми білімді игертуге, деректерді есте сақтауға әрбір сабақ үстінде интерактивті тақтаны пайдалану қажет-ақ. Өйткені, берілген тақырып бойынша жаңа сабақты түсіндіру, өткен материалды қайталау не бекіту кезінде пайдалану әрбір сабақтың әсерлігін және мазмұнын арттырып, оқушыға қызықты, жалықтырмай игеруге септігін тигізеді. [10,11].

Сабақта интерактивті тақтаны дұрыс пайдалану мазмұнды ұғымдардың қалыптасуына көмектеседі, оқушылардың логикалық ойлау және сөйлеу қабілетін дамытуға, нақтылы құбылыстарды қарастыру

және талдау негізінде, кейін практикада қолданылатын тұжырымдарға келулеріне көмектеседі.

Сонымен, оқуда интерактивті тақтаны пайдалану арқылы оқушылардың білімі, нанымы болады. Сонымен қатар интерактивті тақтамен орындалатын жаттығулар оқушылардың білімді меңгеруін жеңілдетеді, деректерді есте сақтауға ықпал жасайды.

Белгілі бір жаттығуларды орындау үшін оқушылардың сол жаттығуларды орындай алатындай білімі болуы жөн.

Жаттығу оқушының тілге қызығуын, ынтасын арттыруға тиіс.

Жаттығу кездейсоқ болмай, белгілі бір жүйемен келуі, ұсынылуы қажет.

Шығармашылықты талап ететін жаттығулар көбірек болуы қажет.

Жаттығу арқылы оқылып жатқан материалмен жүргізілетін оқу әрекеті жүзеге асырылады.

Интерактивті тақтада орындалатын тапсырмалар бір мақсатқа бағытталған, өзара байланысты әрекеттердің тұтастығын көрсетеді. Ол әрекеттер тілдік және ой операциясының күрделенуіне байланысты болады.

Қазіргі кезде білім беру саласын, оқытудың әр түрлі техникалық құралдарын пайдаланусыз елестету мүмкін емес. Сондықтан, уақыт талабына сай білім мазмұны жаңарту-бүгінгі күннің басты міндеті. Қазіргі жағдайда еліміздің білім беру жүйелерінде ХХІ ғасыр жастарына білім беру мен тәрбиелеу бағытында сан алуан жұмыстар жүргізілуде.

Білім берудің қазіргі жаңа құрылымы және оқу-әдістемесінің мазмұнының өзгеруі мұғалімдердің кәсіби шеберліктерін жаңартуын, шығармашылық ізденістерін қажет етіп отыр [12,13]. Қазіргі мектеп жағдайында оқыту мен тәрбиелеудің соңғы әдіс-тәсілдерін игерген, психологиялық-педагогикалық диагностиканы қабылдай алатын, нақты тәрбиелік іс-әрекет үстінде өзіндік даңғыл жол салуға икемді шығармашы.

Шетел тілінде оқытудың мақсаты – студенттердің мәдениетаралық және кәсіби коммуникативтік біліктіліктерін қалыптастыру болғандықтан, қазіргі таңда оқу процесінде жаңа технологияларды қолданудың маңыздылығы студенттерді жан-жақты білім, білік, дағдылармен қаруландырып, олардың оқу процесіне деген белсенділіктерін арттыруда сабақты әртүрлі әдіс-тәсілдер арқылы қызықты етіп ұйымдастыру және студенттердің жеке шығармашылық, коммуникативтік қасиеттерінің дамуына тікелей әсер етуімен сипатталады. Яғни, шетел тілін оқытудың негізгі мақсатына жетудің жолы мәдениетаралық қатысымды дамытуға негізделеді. Тілдік қарым-қатынастың ауызша формасы монологтық сөзді студенттерге үйретудің маңызы өте зор болып табылады. Бүгінгі студент – ол біздің өміріміздің кез келген әлеуметтік-экономикалық саласының маманы. Сондықтан да, монологқа үйрету білікті маман үшін әр түрлі әлеуметтік, саяси және мәдени қарым-қатынасқа түсу үшін қажет. [15, 165 б.].

«Мәдениетаралық қатысымның ауызша оқыту формасы монологқа студенттерді үйретуде Интернет ресурстарын пайдалану» деп аталатын диссертациямызда біз келесідей зерттеу жұмыстарын жүргіздік:

- Монологтық сөздің психологиялық, лингвистикалық, психолінгвистикалық ерекшеліктерін зерттей келіп, оларға талдау жасадық;

- «Мәдениетаралық қатысым» ұғымының мәні мен мазмұнына сипаттама бердік;

- Шетел тілінде монологтық сөзге үйретудің ағымдағы жағдайын түсіндірдік [25].

- Интернет ресурстарына шетел тілін оқытудың құралы ретінде сипаттама бердік;

- Оқыту практикасында қолданылатын типтік бағдарламаларды, оқыту материалдарын талдадық;

- Интернет ресурстары арқылы монологтық сөзге үйретуде әдістемелік үлгісін құрдық;

- Интернет ресурстары арқылы монологтық сөзді студенттерге үйретуге байланысты арнайы жаттығулар мен тапсырмалар топтамасын жасадық;

- тілдік жоғары оқу орындарындағы төменгі курс студенттерін мәдениетаралық қатысымның ауызша формасы ретінде интернет ресурстары арқылы монологтық сөзге үйрету әдістемесін құрдық.

- тәжірибелік-эксперименттік оқыту жүргізіп, оның нәтижелері жасаған болжам мен жаттығулар кешенінің, біз ұсынып отырған

әдістеменің тиімділігіне толықтай көз жеткіздік [27].

ӘДЕБИЕТ

[1]. Образование и 21 век: Информационные и коммуникационные. - М.-Наука. - 1991-191 б.

[2]. Рымбаева К.С., Болашақ мұғалімдердің тарихи-педагогикалық ақпараттық коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы қалыптастыру. Педагогика ғылыми кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация, Алматы, 2007, 143 б.

[3]. Дмитриева Е.Н. О перспективах и возможностях дистанционного обучения иностранному языку с использованием компьютерных телекоммуникационных сетей. ИЯШ-1997г.№2

[4]. Бухаркина М.Ю. Мультимедный учебник. ИЯШ-2001, №4

[5]. Кунанбаева С.С., Нургалиева Г.К., Абсеметова Ш.А., Таншигулова А.И. Обучение английскому языку в процессе информатизации социально-гуманитарного цикла профессионального образования. Алматы-1997г.

[6]. Есенғабілова І.Ж. Орта мектептің 5-6шы сыныптарында математиканы оқытуда компьютерлік технологияны қолданудың әдістемесі. Педагогика ғылымның кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация., Алматы, 2009ж.

[7]. Мадьярова Г.А. Ақпараттық-қатынастық технологияны орта мектепте информатиканы оқытуда қолданудың әдістемелік ерекшеліктері. Педагогика ғылымның кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертация., Алматы, 2009ж.

[8]. Бекболғанов А.К., Ақпараттық-қатынастық технологияны пайдаланып, техникалық колледжде математиканы оқытудың қолданбалы бағытын арттырудың әдістемесі. Алматы, 2009ж.

USING INFORMATION TECHNOLOGY AS A MODERN TEACHING METHODOLOGY IN FORMULATING SPEAKING SKILLS IN INTERCULTURAL COMMUNICATION

B. Aliyeva

Master degree student

Ablai khan KazUIR&WL Almaty, Kazakhstan

E-mail: baglan-20@mail.ru

U. Adilzhanova

Master degree student

Ablai khan KazUIR&WL Almaty, Kazakhstan

E-mail: umit04@mail.ru

Abstract: This article will be used in an English class using information communication technologies in the context of intercultural communication. When teaching students in linguistic institutions of higher education, intercultural attitudes, in particular in oral monologic forms and exercises, to use the Internet resources more effectively, as well as in intercultural relations, since with the help of this technique it is possible to achieve students' intercultural communicative competence in teaching foreign languages class. Use of Internet resources in the formation of a monologue gives its effective result in real intercultural communication. The emergence of new technological methods of content that are perceived through various senses, opens the way to interactions with the audience, to ensure the implementation of various tasks by using different techniques.

Key words: informational technologies, cognitive processes, optimization, computer methods, intercultural communication, interactivity, communicative skills.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В КАЧЕСТВЕ СОВРЕМЕННОЙ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ И В ФОРМИРОВАНИИ НАВЫКОВ ГОВОРЕНИЯ В МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Алиева Б.А.,

Білім беру магистрлері

КазУМОиМЯ имени Абылай хана, Алматы, Казахстан,

E-mail: baglan-20@mail.ru

Адилжанова У.Р.,

Білім беру магистрлері

КазУМОиМЯ имени Абылай хана, Алматы, Казахстан,

E-mail: umit04@mail.ru

Аннотация: Эта статья будет использована на уроке английского языка с использованием информационных коммуникационных технологий в контексте межкультурной коммуникации. При обучении студентов в языковых высших учебных заведениях межкультурной отношение, в частности в устных монологических формах и упражнениях, является более эффективным использование Интернет ресурсов, так же в межкультурном отношении, поскольку с помощью такой методики можно достичь целей межкультурной коммуникативной компетенции студентов в аудитории преподавания иностранных языков. Эффективное использование интернет-ресурсов в формировании монолога дает свой плодотворный результат в реальные межкультурные общения. Появление новых технологических методов, содержания которых, воспринимаются через различные органы чувств открывает путь к интерактивным взаимодействиям с аудиторией, чтобы обеспечить выполнение различных задач, используя разные технологии.

Ключевые слова: информационные технологии, когнитивные процессы, оптимизация, компьютерные методы, межкультурная коммуникация, интерактивность, коммуникативные навыки.